

سری هشتم سوالات فارسی ششم

- ۱- در هر یک از ابیات زیر، آرایه‌ی «مبالغه» را توضیح دهید.
- (الف) زمین شد به زیر تنش ناپدید
(ب) هر شب‌نمی در این ره، صد بحر آتشین است
(پ) که گفتت برو دست رستم ببند؟
(ت) بیفتاد رستم بر آن گرم خاک
- یکی چشمه خون از برش بردمید
دردا که این معما، شرح و بیان ندارد
نبندد مرا دست، چرخ بلند
زبان گشته از تشنگی، چاک چاک
- ۲- بیت‌های زیر مربوط به تولد سهراب، یکی از پهلوان‌های شاهنامه است؛ این بیت‌ها را بخوانید و آرایه‌ی مبالغه را در آن‌ها مشخص کنید.
- چو خندان شد و چهره شاداب کرد
چو یک ماهه شد همچو یک سال بود
چو سه ساله شد، ساز میدان گرفت
چو ده ساله شد، زان زمین کس نبود
- ورا نام، تهمینه سهراب کرد (تهمینه: مادر سهراب)
برش چو بر رستم زال بود (بر: سینه)
به پنجم دل شیرمردان گرفت
که یارست با وی نبرد آزمود؟ (یارست: توانست)
- ۳- آرایه‌ی «کنایه» در ابیات و عبارات زیر، مشخص کنید و توضیح دهید.
- (الف) ابا ناله و آه با روی زرد
(ب) هر بار که مرا می‌دید، همین نصیحت باز می‌گفت تا من از سرزنش او دل تنگ شدم و به جان آمدم.
(پ) انقدر آنجا ایستاده بودم که دیگر زیر پایم علف سبز شده بود.
(ت) ای مادر عزیز که جان داده‌ای مرا
(ث) به بد گفتن خلق چون دم زدی
- به پیش فریدون شد آن شوخ مرد
سهل است اگر که جان دهم اکنون برای تو
اگر راست گویی سخن هم بدی
- ۴- کدام بیت دارای کنایه است؟
- (۱) مر استاد را گفتم: ای پر خرد
(۲) شنید این سخن، پیشوای ادب
(۳) حسودی پسندت نیامد ز دوست
(۴) گر او راه دوزخ گرفت از خسی
- فلان یار بر من حسد می‌برد
به تندی برآشفت و گفت: ای عجب!
که معلوم کردت که غیبت نکوست؟
از این راه دیگر تو در وی رسی
- ۵- کدام یک کنایه نیست؟
- (۱) او از هفت خان رستم گذشته است.
(۲) سر جادو آورد ناگه به بند
(۳) او به تنگ می‌آید.
(۴) هنوز از دهن بوی شیر آیدش
- ۶- در کدام گزینه مبالغه مشاهده می‌شود؟
- (۱) چو خورشید تابان ز گنبد بگشت
(۲) ز گرز تو خورشید، گریان شود
(۳) خداوند خورشید و کیوان و ماه
(۴) بیابان همه سر به سر بنگرید
- تهمت نیامد به لشکر ز دشت
ز تیغ تو ناهید، بریان شود
کزوی است پیروزی و دستگاه
به جز تیرگی شب به دیده ندید

۷- در کدام گزینه، تشبیه مشاهده نمی‌شود؟

- ۱) سر و گوش بگرفت و یالش دلیر
 ۲) بزد تیغ و بنداخت از بر، سرش
 ۳) بینداخت چون باد، خم کمند
 ۴) میانش به خنجر به دو نیم کرد
- سر از تن بکنندش به کردار شیر
 فرو ریخت چون رود خون از برش
 سر جادو آورد ناگه بند
 دل جادوان زو پر از بیم کرد

۸- در کدام گزینه آرایه‌ی «کنایه» به کار نرفته‌است؟

- ۱) بدان امید دلم در رخت به خاک افتاد
 ۲) کجا دولت وصلش آرم به دست
 ۳) گردن مکش از رضای این کار
 ۴) اگر خلاص، محال است از این گنه که مراست
- که خم شود سر زلفت به خاک، ز خاک بردارد
 که جز باد چیزی ندارم به دست
 در گردن من خطای این کار
 بدان کرم که تو داری، امیدواری هست

۹- در کدام بیت، «کنایه» دیده می‌شود؟

- ۱) با مادر خویش مهربان باش
 ۲) به چشم ادب نگر پدر را
 ۳) چون این دو شوند از تو خرسند
 ۴) چون با ادب و تمیز باشی
- آماده‌ی خدمتش به جان باش
 از گفته‌ی او مپیچ سر را
 خرسند شود ز تو خداوند
 پیش همه کس عزیز باشی

۱۰- معنی کدام کنایه درست نیست؟

- ۱) دست به عصا راه رفتن: احتیاط کردن
 ۲) لقمه را از پس سر در دهان گذاشتن: روش نادرستی را انتخاب کردن
 ۳) دود از کله‌ی کسی بلند شدن: عصبانی شدن
 ۴) آب از آب تکان نخوردن: هیچ اتفاقی رخ ندادن

۱۱- در کدام گزینه «مبالغه» نیست؟

- ۱) خروشید و جوشید و برکنند خاک
 ۲) بینداخت چون باد خم کمند
 ۳) چو رستم بدیدش برانگیخت اسب
 ۴) ز بهر نیایش، سر و تن بشست
- ز سَمّش زمین شد همه چاک چاک
 سر جادو آورد ناگه به بند
 بدو تاخت مانند آذرگشسب
 یکی پاک جای پرستش بجست

۱۲- در کدام گزینه «مبالغه» وجود ندارد؟

- ۱) بغرید برسان ابر بهار
 ۲) به تنها یکی کینه ور لشکر
 ۳) نیارد گذشتن به سر بر عقاب
 ۴) بدو ازدها گفت: نام تو چیست؟
- زمین کرد پرآتش از کارزار
 به رخس دلاور، زمین بسپرم
 ستاره نبیند زمینش به خواب
 که زاینده را بر تو باید گریست

۱۳- معنی کدام کنایه درست نیست؟

- ۱) آب از سر گذشتن: پیش آمدن نهایت گرفتاری
 ۲) سر و گوش آب دادن: اطلاعات کسب کردن
 ۳) آب از آب تکان نخوردن: هیچ اتفاقی نیفتادن
 ۴) آب از دست کسی نچکیدن: مشکلی برای کسی پیش نیامدن

۱۴- «یکی دو پیرهن بیشتر پاره کردن» کنایه از ..... است.

- (۱) نا آرامی و شتابزدگی در رفتار
(۲) تجربه و پختگی بیشتر داشتن
(۳) سن و سال بیشتری داشتن
(۴) ناکامی و شکست داشتن

۱۵- «پشت بر کسی کردن» کنایه از ..... است.

- (۱) به کسی بی‌توجهی کردن
(۲) با کسی دشمنی کردن
(۳) حواس پرتی
(۴) پشت کسی نشستن

۱۶- ترکیب «به تنگ آمدن» کنایه از چیست؟

- (۱) گرفتار سختی شدن
(۲) تمام شدن طاقت
(۳) کسی را زیر فشار قرار دادن
(۴) وارد مبارزه شدن

۱۷- در کدام گزینه «کنایه» به کار نرفته است؟

- (۱) بار سوم رخس به تنگ می‌آید و رستم را بیدار می‌کند.
(۲) رخس، دیوها را از پای درمی‌آورد و پیروز می‌شود.
(۳) رستم به کمک اولاد بر ارژنگ دیو چیره می‌شود.
(۴) بالاخره توانستم از هفت خان رستم بگذرم.

۱۸- کدام یک از بیت‌های زیر، ردیف دارد؟

- (۱) بینداخت چون باد خمّ کمند   سر جادو آورد ناگه به بند
(۲) سر و گوش بگرفت و یالش دلیر   سر از تن بکنش به کردار شیر
(۳) میانش به خنجر به دو نیم کرد   دل جادوان زو پر از بیم کرد
(۴) خروشید و جوشید و برکند خاک   ز سَمّش زمین شد همه چاک چاک

۱۹- در کدام بیت از آرایه‌ی «مبالغه» استفاده شده است؟

- (۱) رشته‌ای در گردنم افکنده دوست   می‌کشد هر جا که خاطرخواه اوست
(۲) از آن پس نهاد از بر خاک، سر   چنین گفت کای داور دادگر
(۳) ز سَمّ ستوران در آن پهن دشت   زمین شش شد و آسمان گشت هشت (ستوران: اسب‌ها)
(۴) همچو حافظ، غریب در ره عشق   به مقامی رسیده‌ام که می‌پرس

۲۰- آرایه‌ی «مبالغه» در کدام یک از کتاب‌های زیر بیشتر است؟

- (۱) دیوان حافظ   (۲) بوستان سعدی   (۳) مثنوی معنوی   (۴) شاهنامه‌ی فردوسی

خانه ریاضیات غرب تهران